

ELVESZETT PARADICSOM

(RÉSZLET AZ ELSŐ ÉNEKBŐL)

A Pokolban vagyunk. A vesztes mennybéli csata után és a kilenc napon át tartó zuhanás után Lucifer magához tér a lángoló tóban, és a borzalmas csendet megtörve a közelében heverő alvezéréhez, Belzebubhoz kezd beszélni. A dialógus során a Sátán kidolgozza a bosszútervet, majd eszébe jut a hadserege, az iszonyú változásokon átesett hajdani angyalai, és ezt mondja Belzebubnak:

*De mért is hagyjuk hű barátainkat,
a bajban szövetséges társainkat
ájulatban a felejtés tavában
heverni? Mért nem hívjuk ide őket,
hogy megosszák velünk ezt a keserves
házat, vagy újra, összevont erővel
kísérletet tegyünk, és visszanyerjük
a Mennytől, amit visszanyerhetünk?
Vagy veszthetünk még bármit a Pokolban?*

Így a Sátán, s így felelt Belzebub:
*Fényes hadak vezére, melyeket
senki nem vert meg, csak a Nagyhatalmú!
Ha egyszer újra meghallják a hangot –
a legelőbb biztosítékukat
veszélyben, félelemben a reményre,
melyet oly gyakran hallottak, mikor
a legrosszabb helyzetben, pengeélen,
a dühöngő harc frontjain kiáltott,
s amely biztos jeldásuk volt az összes
rohamhoz –, gyorsan bátorságra kapnak,
félélednek, habár most csúszva-mászva,
hevernek a lángtóban, kimerülten,
ahogy mi is korábban; döbbenetben*

*és kábulatban; és nem is csoda:
abból az örült magasból lezúgva.*

Alig végzett, a Főgonosz elindult
a part felé. Irdatlan, égben edzett,
súlyos, kerek pajzsát hátára vetve.
Vállán függött a széles ívű körlap,
akár a Hold, amelynek glóbuszát
Galileo figyelő távcsövén át
esténként a fiesolei tetőről
vagy Valdarnóból, hogy új tájakat,
folyókat és hegységeket találjon
a foltos gömbjén. A lándzsája mellett
a norvég hegységek között kivágott
legmagasabb fenyő – melyből egy óriás
vezérhajó árbócát készítették –,
csak pálca volt; erre támaszkodott, mert
nehezen járt az égő üledéken,
nem úgy, mint valaha a Menny azúrján.
Ráadásul a tűzből boltozott
forró környezet sanyargatta fájón,
de tűrte, míg annak a lángoló
tengernek a partjához ért; megállt,
és hívta angyal-forma légióit.
Transzban fekszenek és olyan sűrűn,
ahogy az őszi levelek beszórják
Vallombrosában a patakokat,
ahol az etruszk árnyak ívei
a magasban egymásra boltozódnak,
vagy ahogy a szétszórt hínár a vízen
lebeg, mint amikor a vad szelekkel
felfegyverkezett Orion letarolta
a Vörös-tenger partjait, ahol
hullámok nyelték el a fáraót
s memphiszi hadát, mikor álnokul
és gyűlölködve üldözőbe vették
a Goshenből betelepülteket,

akik már csak a biztos partra érve
látták a harciszekér-roncsokat
és a vízen úszó hulláikat.
Ilyen sűrű-vastagon szétterítve,
nyomorultul, elveszetten hevernek,
az ocsmány átváltozásuk miatti
döbbenetben, és az áradatot
befedve. A Sátán olyan erővel
kiáltott, hogy a hangját a Pokol
egész odvas mélysége visszaverte:

*Fejedelmek, Hatalmak, Harcosok!
A Menny színe-virága (amely egykor
a tiétek volt, de most elveszett);
megbéníthatja-e a döbbenet
az örökkévaló szellemeket?
Vagy azért választottátok ki ezt
a helyet, hogy a megerőltető
csata után pihentessétek itt
a megviselt nagyszerűségetek,
s megkönnyebbülten szenderegjete,
ahogy a Menny völgyeiben? Esetleg
megesküdtetek, hogy így csúszva-mászva
fogjátok imádni a hódítót,
aki éppen most letekint az árban,
a széthányt fegyverek s zászlók között
fetrengő szeráfokra, kerubokra,
mígnem a Menny kapuiból a gyors
üldözők észreveszik az előnyük,
s amíg mi kornyadozunk, ők leszállnak,
eltaposnak, vagy villámsortűzekkel
szögeznek a szakadék fenekére?
Ébredjete, és emelkedjete fel!
Vagy maradjatok örökre bukottak!*

Hallották, szégyenkezve szárnyra kaptak,
felugrottak, mint őrszolgálaton,
akit alva talált az, akitől fél,

még nincs teljesen ébren, de feláll,
és próbálja rendbe szedni magát.
S bizony, érzékelték azt, amiben
voltak, a veszett állapotukat;
és érezték a vad gyötrelmeket.
Hallva a generálisuk szavát
mégis rögtön engedelmeskedett
a megszámlálhatatlan sokaságuk.
Mint amikor Mózes nagyerejű
pálcája végigmutatott a parton
Egyiptom gonosz korában, s a sáskák
szurtos füstfelhőjét idézte meg,
amely a keleti szélben kavargott,
és függött a hitszegő fáraó
országja fölött, mint az éjszaka,
s a Nílus vidékét sötétbe vonta.
Ilyen összeszámlálhatatlanul sok
gonosz angyal volt látható a fenti,
a lenti és a környező tüzek közt,
a Pokol boltíve alatt a szárnyán
lebegve, mígnem – mintegy jeladásként –
Nagy Szultánjuk, lándzsáját felemelve
mutatja nekik az irányt, s azok
az egyensúlyukat tartva leszállnak
a szilárd kénkövekre, s az egész
síkságot ellepik. Ez akkora
sokaság volt, mint amelyet a népes
Észak sem zúdított soha fagyott
ágyékából a Rajnán vagy Dunán át,
amikor a barbár gyermekei
Délre jöttek, akár a vízözön,
és szétterjedtek Gibraltár alatt
a líbiai sivatagokig.
A főnökök és a parancsnokok
minden svadronból és csapatból
azonnal odasiettek, ahol
a nagyságos Főparancsnokuk állt;
isteni alakok és alkatok,

melyek felülmúlják az emberit;
a Mennyben egykor trónokon ülő
fejedelmi méltóságok s hatalmak.
De neveiknek most már nincs nyoma
a Mennyek nyilvántartásaiban;
a lázadásukkal bemocskolódtak,
s törölődtek az Élet Könyveiből.

Fordította: HORVÁTH VIKTOR